

КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ

УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У СВІТЛІ ПРОГРАМОВИХ ЗАСАД
ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ

Секція публікацій матеріалів політичної думки
при Президії Ради Гетьманського Руху
Нью Йорк 1978 року

З М І С Т

Президія Ради Гетьманського Руху: Вступне пояснення
— Богдан Коваль: Історичне узasadнення гетьманства.
Конституційні основи Української Держави у світлі
Програмових засад Г. Р-ху; Основні засади Гетьмансь-
кого Руху; Правна форма держави; Правне положення
Церкви; Прерогативи Гетьмана; Суспільно-громадсь-
кий устрій; Економічний та соціальний устрій; Держав-
ний устрій; Основні права й обов'язки громадян.

КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ

УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ У СВІТЛІ ПРОГРАМОВИХ ЗАСАД
ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ

(П Р О Є К Т)

Секція публікацій матеріалів політичної думки
при Президії Ради Гетьманського Руху
Нью Йорк 1978 року

«Єдиною основою, на якій може відродитись Українська Нація і зорганізуватись Українська Держава єсть наша державно-національна традиція, зв'язана тісно з традицією Гетьманства.

Ця традиція єсть. Вона існує, вона здатна до життя, як показали нещодавно минулі події: факт реставрації Гетьманства і фактичне існування Держави Української тільки за Гетьманства».

В. Липинський: Листи до Братів-Хліборобів, стор. 97.

ВСТУПНЕ СЛОВО

Оголошений цим виданням проєкт «Конституційних Основ» Української Держави в світлі програмових засад Гетьманського Руху є тільки проєктом.

Він створений на основі уважного і многогранного обговорення всіх питань, що заторкнуті в цих «Конституційних Основах». В останній редакції цього проєкту брали участь знатоки конституційного права, члени Гетьманського Руху: проф. Василь Гришко, рад. Юрій Лінгарт і рад. Дмитро Левчук, як голова комісії.

Засадничі положення, висловлені в тезах «Конституційних Основ» переходили аналізу теоретичних і практичних міркувань більшої кількості осіб.

На підставі тої аналізи можна зробити висновки, що «Конституційні Основи» не тільки не відступали, а повністю відображали вчення Вячеслава Липинського та Програмові Засади Гетьманського Руху. Ухвалами 4-ої, 5-ої, 6-ої і 7-ої Сесій Ради Гетьманського Руху рекомендовано оголосити друком проєктовані «Конституційні Основи». Зокрема 7-ма Сесія Г. Р. (2-4 липня 1977) доручила Президії Ради Г. Р., для відзначення 60-річчя від дня відновлення Гетьманщини в Україні 29 квітня 1918 р., оголосити друком проєкт «Конституційних Основ».

Оголошуючи цей проєкт Президія Ради Г. Р. дає до рук, не тільки, членів і прихильників гетьманської ідеології, але також українського суспільства — проєкт ідеологічно-політичного документа, що являється актом боротьби за конституційні права Української Держави.

До складу цього видання, крім проєкту «Конституційних Основ», увійшла коротка стаття пера члена Президії Ради Г. Р. Б. Коваля, яка з'ясовує історичне узагаднення традиції Гетьманства в Україні.

Президія Ради Гетьманського Руху.

ІСТОРИЧНЕ УЗАСАДНЕННЯ ГЕТЬМАНСТВА

У потоці розвоєвих процесів:

Кожна нація живе і розвивається своїми законами, самобутнім творчим духом.

На українських землях, ще до появи новітніх капіталістичних формацій соціально-економічного життя, рухали історичними процесами України сили, що їх називаємо національними силами. Вони висловлювали прив'язаність до своєї нації, «любов до рідного краю, як органічної цілості», до своєї Церкви, до творчих традицій, що складають із «закону землі» особливу психологію — згідно характеристики В. Липинського.

Капіталістична і соціалістична системи в практичному житті обернулися в державний капіталізм.

Вони прагнуть стати світовим рухом, позбутися національних меж та державних кордонів, щоби набути світової інтернаціональної влади.

Це явище привело українського мислителя й історика Вячеслава Липинського до спостереження, що в світі йде боротьба на життя і на смерть поміж двома бігунами — інтернаціонального капіталу та соціалістичних інтернаціональних рухів із національними силами, «законів капіталу з законами землі», інтернаціональних сил із силами національними.

Коли ж нація на важливих царинах свого існування живе та годується позичками чужих досвідчень, надбаннями духовими других націй, тоді вона втрачає «органічну цілість», самобутню особовість, своє обличчя і занепадає.

Помилково думати, що «націоналізм» являється якоюсь чудотворною доктриною, яка може стати духовою зброєю проти інших універсальних, інтернаціонально-поширених теорій.

Націоналізм служить розвитку свого народу під умовою, що він органічно випливає з досвідчень минулих років та продовжує реалізацію їх ідеалів.

Націоналізм різних народів так само різний, як різними є й самі народи.

Напрямі минулих розвоєвих процесів України органічно і яскраво виявлені в ідеології Українського Гетьманського Руху. Гетьманська ідеологія, зформулована системою думок В. Липинського, це струнка і суцільна система, що випливає з історичного розвитку ідей української державности, вказує на організацію українського громадянства і на форми та устрій його державного ладу.

Характерною ознакою тої ідеології є те, що —

а — вона відображує віковий досвід українського народу,

б — і являється новим словом, яке ясно формулює основи української держави.

Це ідеологія українського гетьманського націоналізму. Це ідеологія, яку треба розглядати в перспективі історичного розвитку, а не як винахід першої чверті XX-ого сторіччя.

Гетьманська ідеологія жила, живе і житиме в серцях та уяві українського народу. Це не є принагідна і нашвидку скомпонована рецепта лікування наших національних ран, яких зазнав український народ нещодавно.

Гетьманська ідеологія є органічним виявом назверх історичних стремлень нації. Це вияв вічного, неподільного і нерозривного розвитку. Він губиться в передісторичній українській давнині. Об'являється в сучасних думках і чинах наших поколінь, у нас самих, кожної хвилі зв'язуючи минуле зі сучасністю і кидаючи світло на майбутній розвиток.

Від скасування Гетьманщини московською владою в 1764 році минуло багато років бездержав'я, то ось у 1918 році, коли постала можливість відновлення держави в Україні, ми знаходимо акт 29 квітня 1918 року, яким відновлено Гетьманську владу в Києві. Пригадуються слова Вячеслава Липинського:

«Образ та ідея Гетьманства, це покищо єдина національна сила, здатна до життя і національної творчості. Поза нею, як potwierджує досвід, нема іншої сили, яка б могла відродити нашу Націю, яка б могла збудувати нам Державу.

Кожний раз, як на поверхню життя виринатиме Україна — вирине неодмінно разом з нею і Гетьманство. І так буде доти, доки воно не збудеться, доки не втілиться в життя та ідея, яка поставила перед собою в хвилині найбільшого національного екстазу, розбуджена Великим Гетьманом — Велика Українська Нація.

Без реставрації і завершення Гетьманства не може і не буде існувати Україна.

Тільки після здійснення, розвитку, апогея і натуральної смерті Гетьманства може повстати якийсь інший український державний лад. Без здійснення Гетьманства всякий інший лад, що прийде в Україні, не може бути ладом Національно-українським».

(В. Липинський — Листи до Братів-Хліборобів. стор. 94)

ІДЕЯ МОДЕРНОГО ГЕТЬМАНСТВА

Позбутися минулих державно-творчих неуспіхів і поставити перед нашими очима і перед очима кожного українського покоління тверде, ясне і постійне стремління будови власної держави — це шлях відродженого гетьманського руху.

Це ідея, коли хочете назвати так, — модерного Гетьманства.

З ідеєю гетьманства уявляється згадка про старий монархізм та аристократизм, які нашому суспільству врізалися гіркими досвідченнями. І не могло бути інакше!

Дії польського та московського монархізмів та аристократизму відхилили симпатії нашого народу від них, як від ладу чужоземних сил, що наживались фізичним і духовим гнобленням українського народу, що паразитно жили своїми ділочно успадкованими особистими привілеями при повній соціальній та економічній експлуатації українського населення.

Гнилизна того старого аристократизму та монархізму мусіла завершитись розпадом того ладу.

У боротьбі за новий вигляд громадського життя, за нове формування соціально-економічного ладу в Україні, виявились кращі провідні кола людей. Це — найкращі між хліборобами, найкращі між інтелігенцією, найкращі між робітниками, між військовиками, між вченими, між купцями і промисловцями.

Це, висловлюючись терміном В. Липинського, нова аристократія. Вона виросла не на успадкованих привілеях, але в практичному житті на передових позиціях будови нового життя, в боротьбі за краще майбутнє, за повніші успіхи всіх сторін багатогранних форм життя.

Це модерна, реально виросла аристократія українських сіл і міст, промислових осередків, культурних і соціальних осередків, одним словом провідна верства самобутніх форм життя населення України.

Значення та сила тих провідних людей не в наростанні нової класи бюрократії та чиновництва, але в їх свідомій службі державним інтересам нації.

Досвідчення першої чверті XX-го сторіччя potwierдили потребу реалізації ідеалів історичних традицій Гетьманщини і виявились потребою:

— відновлення керівництва зорганізованого державного життя України традиційними формами Гетьманщини;

— порядкування громадського життя органічно-зродженим представництвом всіх класів громадського життя.

З тих двох принципів виходить ясно, що повнота влади належить Гетьману, який відповідає за захист землі, за адміністрацію державою та за її добробут.

Розвиток громадського життя залежить від представництва всього населення, що порядкує і визначає всі відносини на селі і в місті, на полі промислу, агрікультури та науки.

Влада Гетьмана не є самодержавною, але є обмежена конституцією. На основі історичних досліджень В. Липинського в основі українського закону покладені дві засади — труд і власність. Це були засади, що одуховлювали «Грамоту до всього Українського Народу» та «Закони про тимчасовий устрій України», які були оголошені 29 квітня 1918 року.

Ті самі засади пронизували ідеологію Гетьманського руху, якою пояснив і узасаднив Вячеслав Липинський нарис «Трудової Монархії». Труд людини — це шлях служби для добра нації та участь у формуванні її життя.

Ідеологія «Трудової Монархії» спирається на історичних досвідченнях нашого народу, на його віковичній повазі і вірі в Бога.

Гетьманщина відновлена в 1918 році одинока на бурхливому морі соціалістичних революцій в Україні поставила в основу історичних перетворень питання Церкви, як основного Божого твору для духового відродження української держави.

Ідеологія гетьманства розцінює закони Церкви, як такі, що мають метою зроби́ти населення України кращим, моральнішим і шляхетнішим. Як в добі Гетьманщини, так і в 1918 році, й у всіх державно-правних актах Гетьманського Руху присвічує дороговказ:

Бог — Гетьман — Україна!

Коли — в інтересах майбутніх державних форм України — шукаємо і проповідуємо державно-правні засади, тоді мусимо виходити з традиційних державних форм історичної Гетьманщини, яка логічно, органічно та політично зв'язана з державністю України в сивій давнині нашого народу і яка була відновлена 1918 року.

Хто сповнений бажанням творити самостійну національно-державну християнську форму життя України, той, — усупереч прийнятій opinio, глядітиме за приваблюючими ідеями державницьких формацій України з часу Княжої та Козацько-Гетьманської Доби.

Акт 29 квітня 1918 р. був результатом тих розвоєвих процесів і кинув плідотворчий зав'язок на майбутній розвиток України.

БОГ — ГЕТЬМАН — УКРАЇНА

КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ В СВІТЛІ ПРОГРАМОВИХ ЗАСАД ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ГЕТЬМАНСЬКОГО РУХУ

1

Українська Нація не може існувати без своєї власної, незалежної і суверенної Держави. А без існування Української Нації не може бути організованого громадського життя, ладу і спокою на Українській Землі.

Тому Союз Гетьманців-Державників ставить своїм завданням організацію тих сил, що хочуть збудувати незалежну і суверенну Українську Державу на всіх землях, заселених українською етнографічною масою.

2

Будова Української Держави накладає на всіх, хто цій будові віддає свою працю, відповідальність не тільки перед теперішніми, але і перед будучими поколіннями Української Нації, що житимуть на Українській Землі.

Тому Союз Гетьманців-Державників ставить своїм завданням:

а) оперти українську державно-творчу політичну працю виключно на власних сталих силах Української Нації, а не на випадковій і змінливій чужій сторонній допомозі;

б) утворити таку форму Держави, яка була б вища від дотеперішніх форм державности в Україні, більше відповідала потребам Української Нації і тому могла б забезпечити Українській Державі не ефемерне, а тривке існування на цілий ряд поколінь.

3

Вища і тривка форма державности в Україні зможе бути збудована власними силами Української Нації тільки тоді, коли вона вповні відповідатиме не тимчасовим, випадковим або фіктивним, а виробленим історією традиційним, природним і сталим взаємовідносинам внутрі тієї людської громади, що живе на Українській Землі.

Тому Союз Гетьманців-Державників хоче утворити таку форму Держави:

а) яка б спиралася на природні і сталі угруповання людей внутрі Нації — на матеріально продуктивні, трудові кляси;

б) яка б забезпечувала кожній класі максимум її культурного і економічного розвитку і гарантувала кожній класі участь у правлінні Державою, пропорційно до ступеня її розвитку і таку, що відповідала б кожночасовим, все змінливим відносинам сил між поодинокими класами;

в) яка б давала право якнайширшого самоврядування поодиноким Землям, розмежованим на підставі природних, історичних, економічних та географічних умов.

4

Вища і тривка форма державности, оперта на сталій і природній силі автономних клас і автономних Земель, може бути збудована при умові:

а) самоорганізації кожної класи і кожної Землі в один суцільний і здоровий політично-економічний організм;

б) при об'єднанні всіх клас і всіх Земель сталим і єдиним принципом національної і державної єдності, персоніфікованим в особі незмінного і невибираемого Голови Національної Держави.

Такою формою державности є **Т р у д о в а М о н а р х і я**. Стоючи понад всіма класами і не будучи диктатурою однієї партії чи каст, Трудова Монархія заінтересована в тому, щоб забезпечити кожній класі можливість самоорганізації і якнайширшого розвитку всіх її продуктивних здібностей. Вона персоніфікує в особі дідичного і незмінного Монарха принцип національної та державної єдності і сталості національної традиції та зв'язує таким чином цей принцип з поняттям непорушного, єдиного для всіх і поважаного всіма Маєстату Нації і Держави. Тільки Трудова Монархія в стані об'єднати в одну органічну, національну і державну цілість всі поодинокі класи й автономні Землі та своєю сталістю і непорушністю забезпечити Націю та Державу від періодичних руїн і розкладового впливу сторонніх сил.

Тому Союз Гетьманців-Державників, з метою виконати свій національний і державний обов'язок, змагає до об'єднання всіх українських клас і всіх українських земель біля особи — проголошеного представниками всіх українських клас під час урочистого признання **Т р у д о в о ї М о н а р х і ї**, як форми української державности, — єдиного, національного, понадкласового, непартійного і дідичного Гетьмана, що персоніфікував би своєю особою, як Монарх Український, принцип теперішньої і традиційної єдності цілої Української Нації і цілої Української Землі і тому носив би титул: «Гетьман Всієї України».

5

Вища і тривка форма Державности немислима без виплекання духових і моральних основ у громадянстві, опертих на вірі в Бога, християнських традиціях, предківських релігійних обрядах і звичаях.

Тому Союз Гетьманців-Державників прагне до національно-державного розвою на християнських засадах, у сьайві Христової Науки і з тією метою — до відновлення та реставрації Церкви і релігійних закладів, як джерел вічного світла Божої Правди, які й кладе в основу суспільних взаємовідносин Церкви і Держави.

У світлі наведених вище засад Союз Гетьманців-Державників змагає до відбудови Української Держави на таких конституційних основах:

Розділ І: ПРАВНА ФОРМА ДЕРЖАВИ

1

Україна є самостійна, вільна і незалежна від будь-якої іншої країни суверенна Держава у формі Української Трудової Монархії і носить назву Українська Держава.

2

Українська Держава об'єднує всі етнографічні і предковічні українські Землі.

1) Всіх договорів з сусідніми державами, що їх укладено в минулому з метою обмеження суверенітету України або відірвання від неї її територій, Українська Держава не визнає.

3

На чолі Української Держави стоїть обмежений Конституцією (Основним Законом), що випливає з духа й ідеї Трудової Монархії, дідовий Гетьман, нащадок покійного Гетьмана, Павла Скоропадського, який з волі Українського хліборобського населення року Божого 1918 відновив історично-правну гетьманську династію Скоропадських.

1) Символом і емблемою зперсоніфікованого в Особі Гетьмана Маєстату Української Нації і монаршої влади Гетьмана є Гетьманська Булава, що перебуває в роді Скоропадських на вічні часи.

4

Повнота влади в Українській Державі належить Народові, зперсоніфікованому в Особі Гетьмана, і здійснюється через Гетьмана, вищі законодавчі і судові органи.

5

Державною мовою Української Держави є мова українська.

6

Державним гербом Української Держави є Тризуб з хрестом на горі середнього зуба, чолотавої барви на синьому тлі.

Державний прапор Української Держави складається з полотнища верхньої половини блакитної барви, а нижньої половини жовтої барви. В горішньому куті коло древка вміщений тризуб і в напрямі протилежно-верхнього кута напис золотавої барви: УКРАЇНА.

Столицею Української Держави є місто К и ї в.

Розділ II: ПРАВНЕ ПОЛОЖЕННЯ ЦЕРКВИ

1

Правне положення Церкви обумовлюється гармонією релігійних і державних інтересів суспільства.

Церкви і Духovenство основних християнських віровизнань є невід'ємними чинниками культурного та державного відродження України.

Держава в свою чергу є основним морально-матеріальним фактором відродження Христової Церкви на Україні.

1) Одночасно Держава визнає свободу і нехристиянських віровизнань з їх релігійними обрядами.

2

Чин актів громадянського стану сповняють Церква і Держава, в залежності від вибору громадян. Правосильність церковних актів і державних — однакова.

3

Церковна власність в межах закону забезпечується.

4

Святкування неділь, дванадесятих і державних свят забезпечується законами Держави.

5

Церкви мають право на відкриття духовних нижчих, середніх і вищих шкіл і забезпечують керівництво навчанням релігії в усій шкільній системі Української Держави.

Розділ III: ПРЕРОГАТИВИ ГЕТЬМАНА

1

Особа Гетьмана, як Персоніфікатора Масштату Української Нації і Верховної Влади Українського Народу, є священна і недоторкальна. Особа Гетьмана — Верховний Репрезентант С и л и, Є д н о с т и і Н е п о д і л ь н о с т и цілої Української Нації і Землі.

2

Влада Гетьмана оперта на співпраці і співучасті в законодавстві і управлінню Державою громадянства, організованого на підставі Конституції.

- 1) Влада Гетьмана поширюється на всю територію Української Держави.
- 2) Титул Гетьмана: Його світлість Ясновельможний Пан Гетьман Всієї України.

3

Гетьманові в Українській Державі належить: обмежена Конституцією Законодавча і Судова влада та вся повнота Влади Виконавчої.

- 1) Гетьманові належить ініціатива в усіх галузях законодавства.
- 2) Гетьман санкціонує закони, попередньо схвалені обома законодавчими палатами, після чого ці закони набирають чинности.
- 3) У випадках непогодження Гетьмана з ухвалами Палат, проєкт вертається на повторний розгляд Палат і набирає чинности закону за умов схвалення його двома третинами персонального складу обох Палат.

4

Гетьман призначає Голову Уряду та на подання Голови затверджує склад Уряду, також затверджує і звільнює кожного міністра і приймає чи відкидає димісію Уряду.

5

Гетьман є зверхній керманич зовнішніх взаємин Української Держави з іншими державами. Гетьман приймає та акредитує дипломатичних представників чужих держав.

6

Верховним Командувачем усіма збройними силами Української Держави є Гетьман. Також Гетьман очолює традиційне Українське Козацтво.

На основі надзвичайних уповноважень, наданих Гетьманові порядком, передбаченим Конституцією, Гетьман оголошує всю територію або окремі місцевості Держави на військовому стані та на стані облоги.

Всі судові вироки виголошується і виконується ім'ям Його Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України.

Гетьманові належить право помилування засуджених, право пом'якшити кару або звільнити від кари і суду та право прощення осіб, що допустилися злочинів (Право аболіції й амнестії).

Гетьман встановлює державні відзнаки і нагороджує ними та визначає умови і розпорядок відзначень.

На вірність Гетьманові державні урядовці, козаки, військовики, служителі Церков складають в установленому законом порядку присягу.

Розділ IV: СУСПІЛЬНО—ГРОМАДСЬКИЙ УСТРІЙ

В основі суспільно-громадського устрою Української Трудової Монархії лежить виключно праця, що одна є мірилом пошани і становища громадянина в Державі.

Все населення Української Держави за принципом характеру діяльності і способу продукції організується у виробничих клясах, а за ознакою фахової діяльності (професії) — у станах. Кляси зі своїми станами творять основу суспільно-громадської структури Української Держави.

1) Колишні «сословія» з притаманними їм правами, привілеями і перевагами Українська Держава відкидає.

2) Докладне розмежування і скількість існуючих клас і станів в Українській Державі визначує Законодавча Влада. (Наприклад: класи — хліборобства, робітниче-промислового, комунікації, інтелігенції, фінансово-купецького; стани — працівників освіти, здоров'я, суду, духовництва, — що творитимуть частинно класу інтелігенції).

3) Класи і стани розбудовують свої внутрішні органи управління в межах Землі, відповідно до її адміністративного поділу, за винятком клас і станів, діяльність яких виходить за межі компетенції Землі (Наприклад: клас комунікації, стан військовиків).

4) З метою реалізації засади вільного волевиявлення в суспільному житті, класово-станові органи управління знизу до гори творяться шляхом безпосередніх і посередніх виборів.

3

З метою зміцнення національно-політичного розвитку Української Держави, закріплення історично-державницьких традицій, національної культури та плекання лицарських чеснот серед населення — відновлюється стан Українського Козацтва, як національно-політичний фактор української державності.

4

До стану Українського Козацтва може належати кожний громадянин Української Держави, що має заслуги і відзначається відданістю в галузі національно-державного будівництва.

Приналежність до іншого стану не є перешкодою до вступу в Козацтво.

1) Козацтво є особистою гідністю, що не успадковується.

5

Стан Українського Козацтва творить за територіальним принципом свої органи управління, які підпорядковуються Великій Козацькій Раді при Гетьманові.

1) Девіз Українського Козака: БОГ — ГЕТЬМАН — УКРАЇНА.

Розділ V: ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНИЙ УСТРІЙ

1

В ім'я гарантії найбільшої особистої свободи громадян у Державі і забезпечення моральної стійкості в суспільстві, Українська Держава кладе в основу економіки засаду приватної власності на землю, на знаряддя і засоби виробництва та на житлові споруди. Поруч з приватною власністю існує державна, громадська, станова і кооперативна власність. До об'єктів державної власності належать галузі народного господарства, перелічені в Конституції Держави.

1) Девіз Української Трудової Монархії: «Богом створені для людей добра мусять бути їм доступні на основі справедливості і любови».

2

Зі звільненням українських земель від комуністичної диктатури колективні сільські господарства (колгоспи) ліквідується. Все рухоме і нерухоме майно, яким володіли колгоспи, переходить у володіння Станів Хліборобської Кляси негайно для розподілу в індивідуальну власність хліборобів безкоштовно.

1) Колишнім власникам прислуговує переважне право на об'єкти попереднього права власності перед всіма володільцями.

3

Норми землі на хліборобську родину опрацьовують Клясові Хліборобські Управління Земель в порозумінні з Міністерством Хліборобства, в залежності від наявності земельної площі, місцевих можливостей та характеру сільського господарства, а затверджує Державний Сойм.

4

Держава залишає у своїй власності: а) землі радгоспів, а також належний їм реманент, з метою плекання технічних культур для задоволення потреб сільського господарства та індустрії, б) землі, що не будуть передані у приватну власність і в) землі, що знаходяться під державними заповідниками.

5

Хліборобське господарство неподільне і, як правило, наслідуються старшим сином або донькою (майорат). Окремий закон Держави визначить права і порядок спадкоємства та відношення інших спадкоємців до хліборобського господарства.

6

Машино-тракторні станції (МТС) зі всім належним їм реманентом, спорудами і майном поступають в розпорядження Міністерства Хліборобства для передачі їх у володіння хліборобським станам і державним масткам.

7

Ріки, озера і великі ставки є власністю Держави.

8

Великі ліси є власністю Держави. Менші і дрібні можуть належати приватним особам, громадським, становим і кооперативним організаціям.

Надра землі, копальні для видобутку золота, вугілля, нафти, руди та інших копалин, як основа для розвитку індустрії, є власністю Держави.

Великі підприємства металообробної і машинобудівельної промисловості і виробництва воєнних вибухових матеріалів і речовин є власністю Держави.

Виробництво міцних напоїв належить Державі.

Примітка: Експлуатація перелічених у цій тезі підприємств і виробництв, поруч з Державою, дозволяється і приватним особам, трестам і об'єднанням, також становим і кооперативним організаціям.

10

Залізниці, все їх майно і споруди, поштові, телеграфні і радієві заклади, заклади телефонного зв'язку, повітряна і водна флотія є власністю Держави. На залізниці і водну флотію, поруч з державною власністю, допускається приватна власність.

11

Внутрішня і зовнішня торгівлі в Державі передається до приватної ініціативи, за винятком торгівлі речами державного і оборонного значення, спеціальним законом перелічених.

12

Галузі промисловості, транспорту, усіх видів будівництва, майно у вигляді торговельних споруд, крамниць, фабрики і заводи та інші заклади національного господарства України, непередбачені Конституцією як державна чи громадська власність, переходять у приватну власність і експлуатацію шляхом:

а) повернення колишнім власникам або їх нащадкам безкоштовно або з частковою доплатою Державі,

б) передачі Державою на пільгових засадах громадянам, що спричинились до визволення України з-під окупації,

в) передачі Державою на пільгових засадах громадянам, що зазнали матеріальної або моральної кривди в підсоветські часи,

г) передачі становим або кооперативним організаціям по справедливій ціні, сплачуваній ратами та іншим шляхом.

13

Фінансову політику в Українській Державі здійснюють Міністерство фінансів і Державний Банк. Держава здійснює: а) емісійне право (випуск грошей), б) монополію зовнішніх фінансових операцій, в) фінансово-кредитову політику всередині Держави, г) випуск державних позик, г) державне страхування, д) податкову політику, тощо.

1) З дозволу Уряду діють допоміжні спеціальні банки як Клясових Управлінь, так і приватних об'єднань.

В ім'я матеріальної і соціальної рівноваги в громадянстві Держава запроваджує прогресивну систему оподаткування прибутків промисловців, підприємців і купців.

Кожний громадянин має право на працю, на вільний вибір праці і зайнять. Право на працю забезпечується фактом безпосередньої участі трудових клас і станів населення в управлінні Державою.

Закони, оголошуючи свободу договорів про працю, разом з тим охороняють від будь-якої експлуатації, визиску чи примусу в царині праці.

Українська Держава запроваджує і гарантує: 8-годинну тривалість робочого дня для дорослих, полегшені умови праці як для молоді віку від 14 до 18 років, так і умови праці на тяжких роботах, щорічний платний відпочинок, достатній рівень заробітної платні, контролю колективних договорів робітників і підприємців.

Для нагляду за додержанням повищих умов праці утворюється Державну Інспекцію в системі Міністерства Праці і Соціального Забезпечення.

Українська Держава гарантує в старості і при каліцтві соціальне забезпечення. Також Держава здійснює опіку над дітьми-сиротами та потребуючими опіки особами.

Охорона здоров'я громадян в Українській Державі здійснюється засобами: державними, громадськими і з приватної ініціативи через забезпечення населення потрібною медичною допомогою шляхом відкриття державних, громадських і приватних шпиталів і амбулаторій та вільної приватної практики лікарів.

Держава через Класові Управління забезпечує населення відповідною мережею кас хворих, як сприяючих закладів щодо охорони здоров'я.

Доступна кожному оплата лікарської допомоги переводиться засобами пацієнта, каси хворих чи громадсько-державних установ.

Держава через Міністерство Охорони Здоров'я забезпечує коштами і підтримкою органи Санітарної Інспекції, як профілактичні і запобіжні заклади охорони народного здоров'я. Виконання правил Санітарної Інспекції забезпечується всією суворістю державних законів.

Розділ VI: ДЕРЖАВНИЙ УСТРІЙ

1

Державний устрій в Українській Трудовій Монархії визначається принципом: **с в о б о д а — в н и з у, а в т о р и т е т, в л а д а і в і д п о в і д а л ь н і с т ь — у г о р і.**

А. — ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ

2

Територія Української Держави ділиться на **З е м л і**, органам яких надається широка автономія в галузі економічно-господарчого і національного розвою.

1) Землі ділиться на **П о в і т и**, Повіти на **В о л о с т і**, Волості на **Г р о м а д и** (Села).

Б. — ЗАКОНОДАВЧІ ОРГАНИ

І. Державний Сойм (Перша Палата)

3

Державний Сойм є законодавчим органом Українського Народу.

4

Державний Сойм складається з обраних представників Українського Народу (а не політичних партій) терміном на 4 роки.

1) Кандидатів до Державного Сойму виставляють за списками Управління Станів і Кляс та Козацькі Ради.

2) Вибори до Державного Сойму є загальні, рівні, тайні і безпосередні з розподілом мандатів між клясами і станами за пропорційним принципом відповідно до кількості поданих голосів.

Вибирати до Державного Сойму має право кожний громадянин незалежно від статі, раси, національності й віровизнання, що на момент виборів досяг повноліття (Активне виборче право).

Обраними до Державного Сойму можуть бути громадяни незалежно від статі, раси, національності і віровизнання, що на момент виборів досягли 24 років життя (Пасивне виборче право).

1) Ті, хто перебуває у військовій службі, беруть участь у виборах до Державного Сойму на загальних підставах.

На кожних 100 тисяч населення, будь-то міського чи сільського, обирається до Державного Сойму один делегат. Окремий закон передбачить порядок виборів до Сойму, функції та обов'язки обраних.

До компетенції Державного Сойму належать розгляд і схвалення державних законів, зокрема:

- а) проголошення форми державного ладу в Україні,
- б) встановлення титулування Гетьмана,
- в) обговорення питань, що їх поставить на вирішення Сойму Гетьман,
- г) прийняття, зміни і доповнення Конституції,
- г) зміна кордонів Держави,
- д) ратифікація мирових договорів, міжнародних договорів та вирішення питань про вступ України до Міжнародних організацій.
- е) обговорення політики і діяльності Уряду в цілому, кожного міністра зокрема — шляхом заслухання звітів,
- є) встановлення адміністративного поділу України,
- ж) прийняття до складу Української Держави інших державних одиниць на правах автономії чи федерації,
- з) проголошення державних позик,
- и) затвердження державного бюджету,
- і) обговорення питань, що їх поставить на вирішення Сойму група депутатів Землі,
- к) обрання Генерального Суду.

1) В Державному Соймі вирішує звичайна більшість, за винятком: «Прийняття, зміни і доповнення Конституції» та у випадку повторного розгляду законопроектів на протест Гетьмана, де потрібна кваліфікована більшість (двох третин голосів персонального складу Сойму).

Загальні Збори Сойму обирають Президію Сойму: Предсідника, двох заступників Предсідника, Секретаря і членів Президії по одному від кожної Землі.

1) Президія керує засіданнями Сойму під час сесій і виконує поточну роботу між сесіями Державного Сойму.

2. — ГЕТЬМАНСЬКА РАДА (Друга Палата)

Гетьманська Рада являється другою Законодавчою Палатою в Українській Державі.

Гетьманська Рада (в кількості 130-135 осіб) твориться з представників центральних органів і обраних шляхом загальних виборів у Землях.

Представниками центральних органів є:

- а) склад Президії Державного Сойму,
- б) склад Президії Великої Козацької Ради,
- в) Голови Церков чи їх представники,
- г) Голова Генерального Суду,
- г) Старости Земель,
- д) склад Президії Вищої Військової Ради,
- е) склад Уряду: Голова, його заступники і Міністри,
- є) Комендант Гетьманської Резиденції.

Кожна Земля до Гетьманської Ради обирає трьох членів речинцем на чотири роки.

Президія Гетьманської Ради складається з Предсідника її, яким є Голова Великої Козацької Ради, обраних двох Заступників, Секретаря і трьох членів.

У Гетьманській Раді вирішує звичайна більшість, за винятком: «Прийняття, зміни і доповнення Конституції» та повторного розгляду законопроектів на протест Гетьмана, де потрібна кваліфікована більшість (двох третин голосів персонального складу Гетьманської Ради).

В. — ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

13

Найвищим виконавчим органом в Українській Державі є УРЯД — Кабінет Міністрів, що безпосередньо відповідальний за свою діяльність перед Гетьманом. Кабінет Міністрів носить назву: «Уряд Його Світлости Гетьмана Всієї України».

14

Уряд складається: з Голови Уряду — Міністра Президента, Міністрів і Державного Секретаря — Керуючого справами Кабінету, і призначається Гетьманом.

15

На чолі кожного Міністерства стоїть Міністр, відповідальний перед Головою Уряду і перед Гетьманом. Періодично Голова Уряду за діяльність всього Уряду, Міністр за діяльність у своїй галузі звітують у Державному Соймі. Ухвали Сойму по звітах надсилається Гетьманові.

Г. — МІСЦЕВІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

16

Політичну основу Української Держави становлять Д у м и представників від виробничих клас і станів усього населення. Ця конституційна засада гарантує найбільш активну і ділову, безпосередню і справді демократичну участь Українського Народу в законодавстві й Управлінню Державою.

17

Органами державної влади в селах, селищах, містах, районах великих міст, волостях, повітах і Землях є Д у м и представників від клас і станів. Думи складаються з класово-станових управлінь відповідного ступеня в системі адміністративного поділу Землі.

1) Думи творять відповідні виконавчі органи місцевої влади: Сільське Староство, Селище, Міське, Районове у великих містах, Волосне, Повітове і Староство Землі, на чолі яких стоїть відповідний С т а р о с т а.

18

Староства розбудовують свої відділи в залежності від державно-господарської діяльності в терені компетенції староств.

Місцеві Думи та їх виконавчі органи — Староства діють і виконують директиви вищих органів Держави за принципом субординації.

Д. — ОБОРОНА ДЕРЖАВИ

Зовнішня оборона Української Держави покладається на регулярне військо, морську і повітряну флоту під керівництвом Міністерства Оборони.

1) Участь в обороні Держави Стану Українського Козацтва передбачить спеціальний універсал Гетьмана.

Всі громадяни України чоловічої статі, що досягли повноліття, зобов'язані до військової служби на суші, на морі й у повітрі.

Тривання служби, можливість служби у війську жіноцтва, а також увільнення від неї передбачить окремий Закон Держави.

Девізом військовика є: **Б о г — Г е т ь м а н — У к р а ї н а.**

При Міністрі Оборони, під його головуванням, діє Вища Військова Рада, склад якої та її обсяг і діяльність опрацьовує Міністр Оборони і затверджує Гетьман. Гетьман завжди може перейняти головування у Вищій Військовій Раді.

Е. — СУД

Найвищою судовою інстанцією для цілої території Української Держави є Генеральний Суд, Голову і членів якого обирає Державний Сойм зі списку кандидатів, виставлених Клясовими Управліннями Інтелігенції Земель.

В кожній Землі діє Суд Землі, Голову і членів якого обирає Дума Землі зі списку кандидатів, виставлених Клясовим Управлінням Інтелігенції Землі.

В повітах і волостях діють нижчі суди, обрані відповідними Думами з кандидатів, виставлених клясово-становими управліннями інтелігенції.

1) Судова мережа, судоустрій і принципи побудови судівництва будуть означені спеціальним законодавством.

У виконанні правосудности Судді є незалежні і підлягають виключно законам.

Судді є незмінні, за винятком випадків, передбачених спеціальним законом.

Розділ VII: ОСНОВНІ ПРАВА Й ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН

1

Всі громадяни Української Держави як чоловіки, так і жінки, без різниці віри, національності і походження, є рівні перед законом.

2

Українське громадянство, у хвилині звільнення України від окупантських сил, мають: а) всі особи української національності, що мешкають в межах Української Держави і б) всі особи інших національностей, що в історично-нормальному процесі заселили Україну.

3

Повноліття для обидвох статей наступає по впливі 18 років життя.

4

Свобода віри і сумління, особиста свобода громадян охороняється законом.

5

Мешкання громадянина є недоторкальне. Тайну листування і кореспонденції забезпечується всім громадянам.

6

Свобода преси забезпечується. Свобода думки в слові, у письмі, в друку і в образній формі забезпечується кожному за винятком:

- а) порнографічних творів,
- б) антирелігійної пропаганди — і
- в) будь-якого публічного висловлювання неповаги до Української Нації і священної особи Гетьмана.

7

Без жадних обмежень за кожним громадянином забезпечується:

- а) вільний вибір праці і занять,
- б) вільне обрання місця перебування,
- в) вільний обмін продуктами власного виробу і речами власності.

8

Кожний громадянин Української Держави має право на безплатну загальну освіту.

9

На особливе піклування Держави мають право видатні художники, артисти, вчені, письменники, мистецькі і культурні діячі.

